

Tuore amerikkalaiskirja väittää, että **INTUITION AVULLA TEHDYT NOPEAT PÄÄTÖKSET** ovat parempia kuin järjellä perustellut. Ainakin useimmat meistä luottavat intuition enemmän kuin kehtaavat tunnustaa.

Voiko ensi-vaikutelmaan luottaa?

Los Angelesissa sijaitseva J. Paul Getty -museo osti 10 miljoonalla dollarilla kouros-veistoksen parikymmentä vuotta sitten. Tällaisia antiikin Kreikan aikaisia veistoksia ei ollut löydetty maisina koskaan aiemmin. Ostopäätöstä ttiin tarkkaan: asiantuntijat tutkivat siitä 14 kuukauden ajan. Veistos todet-

doksi. Italianalainen taidehistorioitsija Federico Zeri näki veistoksen ensimmäisen kerän tiesi sen heti. Veistoksessa oli jotain, vaikka hän ei osannut sanoa mitä. Veisin "tuntui liian tuoreelta".

Useoväki huolestui ja järjesti asiantuntijaprosposiumin. Seurasi kuukausien tutkimyksiä – ja lopulta patsas todettiin väär-

eksi. Patsaan voi todeta väärennökseksi salla? Tutkijan epäily oli seurausta lusta, jota tunnetaan vain vähän. Zerinkin tekivät johtopäätöksen tiedostamattasolla, intuitiivisesti.

Amerikkalainen Malcolm Gladwell väittää, että tällaiset nopeasti tehdyt intuitiivojohtopäätökset voivat olla jopa paremmin järjellä perustellut. Hänen kirjansa – *The Power of Thinking Without*

Thinking ilmestyi tammikuussa. Voiko hän olla oikeassa?

– Intuitio on meidän kaikkien ensisijainen ja tärkein tiedonkäsittelyn tapa. Toisin kuin yleensä luullaan, älyllinen eli rationaalinen tietojen käsittely jää kirkkaasti kakkoseksi, vahvistaa tutkija Marjaana Lindeman Helsingin yliopiston psykologian laitokselta.

Lähes kaikki ovat kokeneet hetken, jolloin intuitio toimii puhtaimmillaan. Se hetki on rakastuminen.

Puhutaan rakkaudesta ensisilmäyksellä, sanotaan että on sähköä ilmassa. Rakastuminen on toimimista intuition varassa – vaikka sanaakaan ei olisi vaihdettu, toinen voi *tuntua* oikealta.

Mutta miten ihminen hyödyntää intuitiota päätöksenteossa tai työssä? Ainakin moni tutkija, kiinteistövälittäjä, autokauppias, sijoittaja tai valmentaja tietää intuition käyttövoiman.

Intuitio varoittaa riskeistä

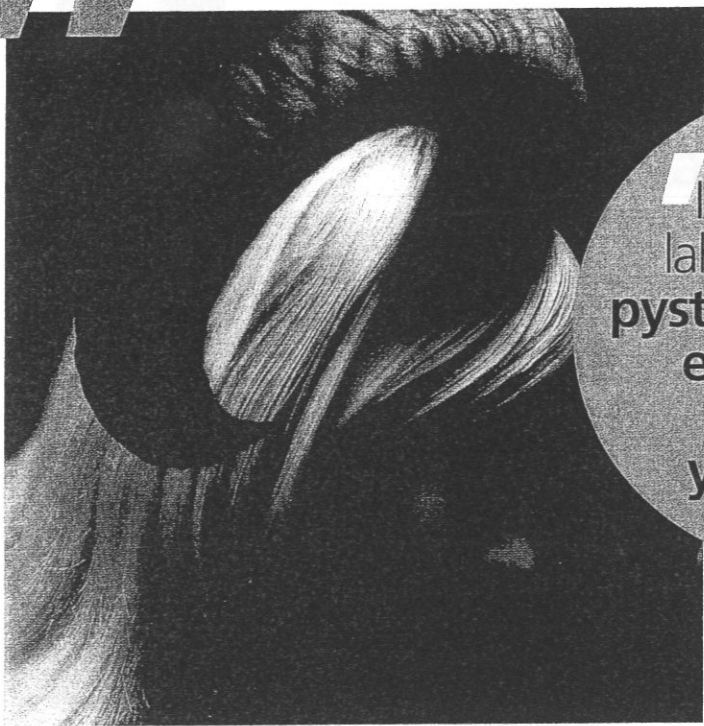
Näkymä keräilykulttuurin ajalta: äiti kantaa selässään lasta. Hän huomaa suden, säpsähtää ja lähtee karkuun. Lapsi ei osaa vielä puhua, mutta äidin ilmeet ja eleet tekevät asian selväksi: varo tätä eläintä! Tästä intuitiossa on

kyse: se näyttää ja opettaa meille mielihyvän ja -pahan avulla, mikä on turvallista, mikä taas turvatonta.

Intuitiivisessa ajattelussa ihminen on lähellä eläimiä ja vaistojaan, koska eläimet tavoittelevat intuitiivisella ajattelulla samaa: yksilön ja lauman säilymistä hengissä. Nykyisin käytämme intuitiota esimerkiksi liikenteessä.

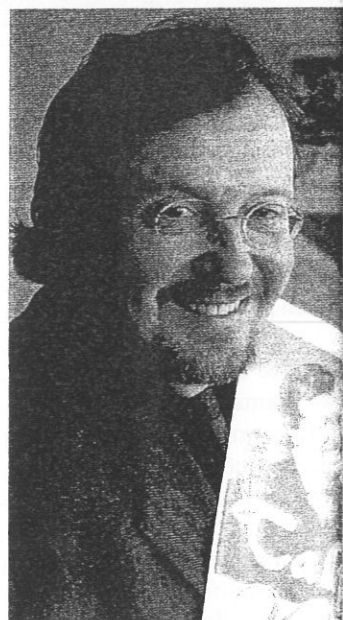
”Intuitio näyttää meille mielihyvän ja -pahan avulla, mikä on turvallista, mikä taas turvatonta.”

Merkkejä, joista taloutta voi ennustaa, on lukematon määrä

“Intuitiivisesti lahjakas tutkija pystyy näkemään eri asioiden yllättäviä yhteyksiä.”

Intuit

Pääekonomisti |
Timo Tyrväinen

“**NAISTENPÄIVÄNÄ** ilmestyy Akt talousennuste. Se on etukäteen ki historiaa. Merkkejä, joista tulevaisu ennustaa, on lukematon määrä, ja tio auttaa tärkeiden merkkien tunna sa. Mutta ennen kuin teen intuitio teella johtopäätöksiä, yritän ensin ampua intuitioni alas etsimällä vast menttejä. Jos en onnistu, luotan in Koulutuksella ja kokemuksella tait tuitiota kahlitseva vaikutus, sillä m si pitää itsestään selvänä.

Intuitioni riemuvoittona pidän v ni päätyöntä ajatusta korkean työ misen työttömyyttä lisäävästä vaik Se kesti tieteen menetelmin tapaht taamisen ja ajan kokeen. Väärässä on ollut, mutta tässä ennustajan ty hyväksyä, että tulevaisuutta ei tied

– Tiedonkäsittelyjärjestelmämme auttaa tunnistamaan vaaralliset signaalit. Rationaalinen ajattelu ei opeta meille näitä asioita yhtä tehokkaasti, kertoo Lindeman.

Intuitio vastaa kysymyksiin: Onko jokin asia miellyttävää vai ei? Tulisiko minun lähestyä kohtaamaani henkilöä? Miten suhtautua uusiin tilanteisiin?

Intuitiivinen ajattelu koostuu useista eri tietojenkäsittelyjärjestelmistä. Niihin kuuluvat ainakin toiminnallinen muisti, tiedostamaton muisti ja kyky tunnistaa eleitä, ilmeitä ja kasvoja.

Ajattelun kehittyessä kaikki rakentuu vanhan tiedon päälle. Koko lapsuuden ajan keräämme erilaista tietoa mielteiden sekasotkuksi aivoihimme. Suuri osa muistoista, kokemuksista ja aistimuksista jää elämään mielen tiedostamattomalle alueelle. Niitä asioita ei voi sanallistaa eikä saattaa tietoisuuteen, mutta ne vaikuttavat toimintaamme.

Intuitioissa käytetään enemmän varhaisimpia aivojen tietoja käsitteleviä osia. Parhailaan keskustellaan kiivaasti siitä, mitkä osat aivoista ovat intuitiivisessa ajattelussa käytössä. Ehdolla ovat vanhan aivorungon keskeiset alueet: aivokurkiainen, tyvitumake, manteliumake ja hippokampus. Rationaalisen ajattelun ajatellaan olevan enemmän isojen aivojen ohjaamaa. Aivoja käytetään yhtä

laajasti kummassakin ajattelussa. Intuitio eroaa oivalluksesta siinä, että oivalluksen voi ymmärtää ja perustella myös älyllisesti.

Intuitio on luovan ajattelun lähde

Intuitiosta on hyötyä kaikissa töissä. Erityisesti intuitio on avuksi aloilla, joilla ollaan ihmisten kanssa tekemisissä. Toisten ihmisten ilmeiden tulkitsemisesta ja intuitiivisesta ihmistuntemuksesta on apua esimerkiksi hoiva-ammateissa ja palvelualalla. Markkinoinnissa ja mainonnassa auttaa ymmärrys siitä, mikä tuottaa mielihyvää ja nautintoa. Kirjailijoiden tietoisuudesta ulottuu ohut lanka tiedostamattomaan tietoon.

Myös tutkija hyötyy intuitiosta.

– Intuitiivisesti lahjakas tutkija pystyy näkemään eri asioiden yllättäviä yhteyksiä. Tällainen luova ajattelu on rikkautta ja se synnyttää uusia ajatuksia. Intuitio voi olla mahtava renki, Lindeman sanoo.

Joskus intuitio kehittyy iän myötä luotettavammaksi. Blink-kirjan kirjoittajan Malcolm Gladwellin mukaan sitä voi myös kehittää. Esimerkiksi niin, että ihminen tutkii omia ennakkoluulojaan ja yrittää tulla tietoiseksi omista tiedostamattomistakin haluista ja pe-loista, jotka saattavat vääristää maailman kohtaamista.

Joskus ensivaikutelma ihmisestä voi mennä pieleen, **koska hän muistuttaa ikävästä tuttavasta.**"

Intuitio auttaa myös tekemään nopeita päätöksiä mahdollisimman vähenäisellä tiedolla, kunhan osaa ammattinsa perusteet. Gladwellin mielestä liika tieto vaikeuttaa ja hidastaa päätöksen tekemistä. Muutama minuutti saattaa koitua pörssi-sijoittajan kohtaloksi.

"Liika tieto voi vaikeuttaa ja hidastaa päätöksen tekemistä."

Auton ostopäätös vaiston varassa

Eräs tuttavani päätti ostaa asunnon – jo seisessään talon pihalla. Käynti asunnossa vain vahvasti intuitiivista tunnetta. Toinen taas sai loistavalta kuulostaneen työpaikkatarjouksen. Hän otti paikan vastaan tuttavien kannustamana, vaikka intuitio varoitti. Työ osoittautui toisenlaiseksi kuin piti, eikä nainen viihtynyt hommassa puolta vuotta pidempään.

Eräs nainen taas päätti ostaa auton. Rahaa oli vähän, ja kaikki hintahaitariin mahtuvat vaihtoehdot olivat vanhoja rotiskoja. Viimein hän huomasi syrjässä vaaleansinisen Ford Escortin Mikki Hiiri -tarroineen. Siinä se on, hän ajatteli. Varmuudeksi hän laittoi vielä käntensä konepellille: auto tuntui hänen autoltaan. Kuulostaa järjettömältä, mutta nainen ajoi Fordilla kaksi vuotta ja sai kotteron myytyäkin, kun ei enää tarvinnut sitä.

Mitä tutkija tähän sanoo?

– Intuition luotetaan joissain asioissa erittäin paljon. Kaikki ihmiset ajattelevat luonnostaan sekä intuitiivisesti että älyllisesti, mutta täytyy olla tarkkana, mihin asioihin niitä käytetään ja miten ne yhdistetään, Lindeman sanoo.

Siinä onkin haastetta. Ennen opimme intuitiivisesti, että petoja kannattaa vältellä, mutta ydinvoimalan turvallisuus on hankalampi juttu.

– Siinäpä se. Ydinvoimalan turvallisuuden arviointi vaatii rationaalista tietoa siitä, miten asiat ovat. – Intuitiivinen ajattelu sopii tunneasioihin tai mielellään liittyviin tilanteisiin sekä hyvän ja pahan erottamiseen. Sen sijaan tosi-epätosi-pohdintaan intuitiivinen ajattelu sopii huonosti, sillä intuitiolla ei ole välineitä arvioida tosiasiaväittämiä. Intuition kautta voi päästä hyvään alkuun, mutta kaikkia ratkaisuja sen avulla ei kannata tehdä.

Joskus intuitiivinen ajattelu saa tunneasioissa yllötteen. Silloin ihminen valitsee vahingollisia ystäviä, rakastuu väärin miehiin ja uskoo liikaa enteisiin. Myös ensivaikutelma ihmisestä voi mennä pieleen, koska hänessä on ominaisuuksia, jotka muistuttavat ikävästä tuttavasta.

Onko intuitio unohdettu?

Intuitio säätelee ja muokkaa moraalikäsitteitä. Jos ihminen törmää moraalittomaan tekkoon, pu-nainen valo alkaa vilkkua: tuo on väärin! Vasta myöhemmin ihminen poh-tii, miksi tuli hermostuttua

"Intuitiolla on valtava voima. Taidetta tuskin olisi ilman intuitiota."

jonkun toisen käytöksestä niin paljon.

Lindeman kertoo koeryhmästä, joka laitettiin katselemaan, kun oman maan lipulla pestiin vessanpönttöä. Ryhmä joutui valtavan tunnekuohun valtaan. Jokainen meistä osaisi sanoa, ettei teko ollut sopiva – mutta ryhmäläiset eivät osanneet selittää, miksi tunnereaktio oli niin vahva.

Syynä oli se, että tilanteessa onnistuttiin sohaisemaan juuri sitä tiedostamatonta materiaalia, josta ihminen ammentaa intuitiivisen tiedon. Lipun mukana pöntössä tuntuivat pyörivän lapsuus, perhe, tuhannet järvet, Sibelius...

Intuitiolla on valtava kulttuurinen voima taidetta tuskin olisi ilman intuitiota. Taide ja uskonto syntyvät aivoissa. Tällainen intuition tuottama tieto voi olla joskus täysin ristiriidassa rationaalisen todellisuuden ja loogisen päättelyn kanssa. Esimerkistä käy ajatus, että neitsyt voisi synnyttää tai että *Porilaisten marssi* antaisi lisää taistelutahtoa.

Nykyään kuulee usein väitettävän, että elämme liian tieteellistyneessä ja rationaalissa maailmassa, jossa ei ole tilaa intuitiolle. Lindeman on eri mieltä: rationaalisuuden lisääntyminen on hyvä asia, ainakaan ketään ei enää polteta roviolla eikä maita hallita astrologian avulla.

– Monet väärinkäsitykset ovat vähentyneet. Mutta ei voi sanoa, että olemme menettäneet intuition. Intuitiota tai rationaalista ajattelua ei ole mahdollista menettää täysin, sillä omistaa liikaa, koska ne eivät ole aineellisia asioita. Ne ovat osa meitä ja tulevat olemaan ihmisen elämänsä kaksiksi tiedonkäsittelyjärjestelmäksi ansioineen ja heikkouksineen. **a**